

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ
ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΜΠΑΤΣΗΣ

Η Σχέση Κόστους-Τιμών και ο Ελληνικός Τουριστικός Τομέας

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΜΑΡΙΟΛΗΣ & ΓΙΩΡΓΟΣ ΣΩΚΛΗΣ

Σειρά Δημοσιεύσεων Οικονομικού Τμήματος
Αρ. 65

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2017

Η Σχέση Κόστους-Τιμών και ο Ελληνικός Τουριστικός Τομέας*

Θεόδωρος Μαριόλης¹ & Γιώργος Σώκλης²

¹ Τμήμα Δημόσιας Διοίκησης, Πάντειο Πανεπιστήμιο, και ΙΚΕ Δημήτρης Μπάτσης, mariolis@hotmail.gr, και ² Ινστιτούτο Τουριστικών Ερευνών και Προβλέψεων, Σχολή Εφαρμοσμένων Μαθηματικών και Φυσικών Επιστημών, ΕΜΠ, και ΙΚΕ Δημήτρης Μπάτσης gsok@hotmail.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το παρόν άρθρο διερευνά τη σχέση μεταξύ των διαφόρων συνιστωσών κόστους και της τιμής του τελικού προϊόντος του τομέα «Διαμονή και Εστίαση» της ελληνικής οικονομίας, χρησιμοποιώντας στοιχεία από τους Πίνακες Εισροών-Εκροών του έτους 2010. Η ανάλυση καταδεικνύει ότι τη μεγαλύτερη συμβολή στη διαμόρφωση της τιμής του τελικού προϊόντος του τομέα «Διαμονή και Εστίαση» έχουν, κατά σειρά, τα κέρδη (46%), οι μισθοί (22%) και οι εισαγωγές (13%). Περαιτέρω, διαπιστώνεται ότι ο τομέας «Διαμονή και Εστίαση» συμβάλει κατά περίπου 4% στη διαμόρφωση του γενικού επιπέδου τιμών της οικονομίας και κατατάσσεται 7^{ος} ανάμεσα σε 64 τομείς ως προς την εν λόγω συμβολή, ενώ συμβάλει κατά περίπου 7% στη διαμόρφωση του δείκτη τιμών της τελικής καταναλωτικής δαπάνης των νοικοκυριών και κατατάσσεται 2^{ος} μεταξύ των τομέων της οικονομίας ως προς την εν λόγω συμβολή. Τα ευρήματα του παρόντος άρθρου δύνανται να χρησιμοποιηθούν από τις αρχές οικονομικής πολιτικής τόσο ως εργαλεία ελέγχου της τιμής και, άρα, της ανταγωνιστικότητας του τελικού προϊόντος του τομέα «Διαμονή και Εστίαση» όσο και για την εκτίμηση των επιπτώσεων μεταβολών των συνιστωσών κόστους του τομέα «Διαμονή και Εστίαση» στους δείκτες τιμών της ελληνικής οικονομίας.

1. Εισαγωγή

Η ανάλυση των συνιστωσών που συνδιαμορφώνουν τις τιμές των εμπορευμάτων είναι εξαιρετικής σημασίας για την άσκηση οικονομικής πολιτικής, τόσο όσον αφορά σε ζητήματα πληθωρισμού όσο και στον επηρεασμό της ανταγωνιστικότητας των τομέων της οικονομίας. Ως γνωστόν, οι τελικές τιμές των εμπορευμάτων δύνανται να αναχθούν στις αμοιβές των αρχικών εισροών που χρησιμοποιήθηκαν για την παραγωγή τους. Σε ένα πραγματικό οικονομικό σύστημα, για την παραγωγή κάθε εμπορεύματος χρησιμοποιούνται, είτε άμεσα είτε έμμεσα, και άλλα εμπορεύματα της οικονομίας ως ενδιάμεσες εισροές. Συνεπώς, η τιμή κάθε εμπορεύματος

* Το παρόν άρθρο συνιστά επιμέρους επεξεργασία των αποτελεσμάτων που αφορούν στον τουριστικό τομέα και εμπεριέχονται στη γενικότερη ανάλυση του συνόλου των τομέων της ελληνικής οικονομίας των Μαριόλης και Σώκλης (2017).

διαμορφώνεται όχι μόνον από το κόστος των αρχικών εισροών του κλάδου που παράγει το συγκεκριμένο εμπόρευμα αλλά και από τα κόστη των αρχικών εισροών των κλάδων που παράγουν τα εμπορεύματα τα οποία εισρέουν ως ενδιάμεσες εισροές στην παραγωγή του εν λόγω εμπορεύματος. Έπεται, λοιπόν, ότι η εκτίμηση της συμβολής των αρχικών εισροών στη διαμόρφωση των τιμών των εμπορευμάτων θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη την αλληλεξάρτηση μεταξύ των διαφόρων τομέων της οικονομίας.

Σκοπός του παρόντος άρθρου είναι η ανάλυση της σχέσης μεταξύ των διαφόρων συνιστωσών κόστους και της τιμής του τελικού προϊόντος του τομέα «Διαμονή και Εστίαση» της ελληνικής οικονομίας, ο οποίος συνιστά τον κατεξοχήν τομέα που συνδέεται με τουριστικές δραστηριότητες. Ειδικότερα, θα αναλύσουμε: (α) τη συμβολή των διαφόρων συνιστωσών κόστους των διαφόρων τομέων της οικονομίας στη διαμόρφωση της τιμής του τελικού προϊόντος του τομέα «Διαμονή και Εστίαση», (β) τη συμβολή των συνιστωσών κόστους του τομέα «Διαμονή και Εστίαση» στη διαμόρφωση των τιμών των υπόλοιπων τομέων της οικονομίας, και (γ) τη συμβολή των συνιστωσών κόστους του τομέα «Διαμονή και Εστίαση» στη διαμόρφωση του γενικού δείκτη τιμών καθώς και του δείκτη τιμών των διαφόρων κατηγοριών της τελικής ζήτησης.

Το αναλυτικό εργαλείο που χρησιμοποιήθηκε είναι η «Ανάλυση Εισροών-Εκροών», ενώ τα δεδομένα αντλήθηκαν από τον Πίνακα Εισροών-Εκροών (ΠΕΕ) της ελληνικής οικονομίας του έτους 2010. Η «Ανάλυση Εισροών-Εκροών» μας επιτρέπει να μελετήσουμε την αλληλεξάρτηση μεταξύ των διαφόρων τομέων μιας οικονομίας, λαμβάνοντας υπόψη τις υφιστάμενες τεχνικές διασυνδέσεις. Για παράδειγμα, για να προσφέρει ο τομέας «Διαμονή και Εστίαση» της ελληνικής οικονομίας τις υπηρεσίες του, χρησιμοποιεί, τόσο άμεσα όσο και έμμεσα, προϊόντα και υπηρεσίες από όλους τους υπόλοιπους τομείς της οικονομίας. Συνεπώς, για να εκτιμηθεί το κόστος που απαιτείται για να παραχθεί κάθε μία μονάδα προϊόντος του τομέα «Διαμονή και Εστίαση» θα πρέπει να ληφθούν υπόψη τα κόστη που απαιτούνται για να παραχθούν όλα τα υπόλοιπα προϊόντα της οικονομίας και να ληφθεί υπόψη και η αναλογία στην οποία αυτά τα προϊόντα εισρέουν στην ενδιάμεση παραγωγή του τομέα. Η «Ανάλυση Εισροών-Εκροών», και συγκεκριμένα το σύστημα τιμών του ανοιχτού συστήματος εισροών-εκροών του Leontief (1951),¹ είναι το εργαλείο που μας επιτρέπει να συνεκτιμηθούν ταυτόχρονα όλες οι παραπάνω διασυνδέσεις μεταξύ των τομέων της οικονομίας, ώστε να είμαστε, τελικά, σε θέση να εκτιμήσουμε πως οι επιμέρους συνιστώσες του κόστους (μισθοί, κέρδη, φόροι, αποσβέσεις, εισαγωγές, κ.λπ.) συνδιαμορφώνουν την τιμή του τελικού προϊόντος του υπό εξέταση τομέα.

¹ Βλέπε, επίσης, για παράδειγμα, Pasinetti (1991, Κεφ. 4).

2. Οι Άμεσες και Έμμεσες Συνιστώσες Κόστους του Τελικού Προϊόντος του Τομέα «Διαμονή και Εστίαση»

Σε αυτή την παράγραφο παρουσιάζουμε τα αποτελέσματα των εκτιμήσεων για την συνολική (άμεση και έμμεση) συμβολή κάθε επιμέρους συνιστώσας κόστους στην τιμή του τελικού προϊόντος του τομέα «Διαμονή και Εστίαση». Από τον ΠΕΕ της ελληνικής οικονομίας μπορούμε να διακρίνουμε επτά κατηγορίες κόστους, ήτοι α) «Φόροι μείον επιδοτήσεις προϊόντων» («Καθαροί φόροι» εφεξής), β) «Εργοδοτικές εισφορές», γ) «Μισθοί και ημερομίσθια» («Μισθοί» εφεξής), δ) «Άλλοι φόροι στην παραγωγή μείον άλλες επιδοτήσεις στην παραγωγή» («Άλλοι καθαροί φόροι στην παραγωγή» εφεξής), ε) «Ανάλωση παγίου κεφαλαίου» («Αποσβέσεις» εφεξής), στ) «Λειτουργικό πλεόνασμα και μεικτό εισόδημα, καθαρό» («Κέρδη» εφεξής), και ζ) «Εισαγωγές». Αν εξαιρέσουμε τις εισαγωγές, το άθροισμα των παραπάνω συνιστωσών κόστους δίνει την προστιθέμενη αξία κάθε τομέα, ενώ το άθροισμα όλων των συνιστωσών κόστους όλων των τομέων δίνει τη συνολική προστιθέμενη αξία της οικονομίας. Ο ΠΕΕ της ελληνικής οικονομίας περιγράφει την παραγωγική διαδικασία 64 τομέων από τους οποίους αντλούμε τα αναγκαία για τις εκτιμήσεις δεδομένα. Συνεπώς, η εκτίμηση του συνολικού κόστους για την παραγωγή του προϊόντος του τομέα «Διαμονή και Εστίαση» πρέπει να λάβει υπόψη την αλληλεξάρτηση μεταξύ αυτών των 64 τομέων. Εάν συμβολίσουμε με \mathbf{p} το διαστάσεων 1×64 διάνυσμα των μοναδιαίων τιμών, κάθε στοιχείο p_j του οποίου παριστά την τιμή μίας μονάδας του προϊόντος j , με \mathbf{A} τη διαστάσεων 64×64 μήτρα των τεχνικών συντελεστών της οικονομίας, κάθε στοιχείο a_{ij} της οποίας παριστά την ποσότητα του προϊόντος i που απαιτείται για την παραγωγή μίας μονάδας του εμπορεύματος j , και με \mathbf{v} το διαστάσεων 1×64 διάνυσμα της προστιθέμενης αξίας, κάθε στοιχείο v_j του οποίου παριστά την προστιθέμενη αξία ανά μονάδα παραγόμενου προϊόντος του τομέα j , τότε ισχύει

$$\mathbf{p} = \mathbf{p} \mathbf{A} + \mathbf{v}$$

Λύνοντας την παραπάνω σχέση ως προς τις τιμές, παίρνουμε

$$\mathbf{p} = \mathbf{v}[\mathbf{I} - \mathbf{A}]^{-1}$$

όπου $[\mathbf{I} - \mathbf{A}]^{-1}$ είναι η λεγόμενη αντίστροφη μήτρα του Leontief, κάθε στοιχείο h_{ij} της οποίας παριστά τη συνολική (άμεση και έμμεση) ποσότητα του προϊόντος i που απαιτείται για την παραγωγή μίας μονάδας του εμπορεύματος j . Ενσωματώνοντας στις παραπάνω σχέσεις τις εισαγωγές της

οικονομίας, και «σπάζοντας» το διάλυμα της προστιθέμενης αξίας στις διάφορες συνιστώσες κόστους, δύναται να εκτιμηθούν οι συνολικές συμβολές των διαφόρων κατηγοριών κόστους στις μοναδιαίες τιμές των εμπορευμάτων.² Επικεντρώνοντας την ανάλυση, στις εκτιμήσεις που αφορούν στον τομέα «Διαμονή και Εστίαση» λαμβάνουμε τα αποτελέσματα που καταγράφονται στον Πίνακα 1 παρακάτω.

Πίνακας 1. Η Συνολική Συμβολή των Συνιστωσών Κόστους στη Διαμόρφωση των Τιμών του Τελικού Προϊόντος

	Τομέας “Διαμονή και Εστίαση”	Σύνολο Οικονομίας
Καθαροί Φόροι	5.38%	3.11%
Μισθοί	22.37%	23.17%
Εργοδοτικές Εισφορές	5.33%	6.64%
Άλλοι Καθαροί Φόροι στην Παραγωγή	-1.83%	-0.37%
Αποσβέσεις	9.64%	13.76%
Κέρδη	45.98%	29.26%
Εισαγωγές	13.12%	24.43%
ΣΥΝΟΛΟ	100%	100%

Από τον παραπάνω πίνακα προκύπτει ότι η τιμή κάθε μονάδας τελικού προϊόντος του τομέα «Διαμονή και Εστίαση» αποτελείται κατά 5.38% από καθαρούς φόρους, κατά 22.37% από μισθούς, κατά 5.33% από εργοδοτικές εισφορές κ.κ.. Αντιστοίχως, μπορούμε να διαβάσουμε την τελευταία στήλη του πίνακα που αφορά στο σύνολο της οικονομίας. Με άλλα λόγια, κάθε 100 ευρώ τελικού προϊόντος του τομέα «Διαμονή και Εστίαση» αποσυντίθεται σε 45.98 ευρώ κέρδη, 22.37 ευρώ μισθούς, 13.12 ευρώ εισαγωγές κ.λπ.. Σημειώνεται ότι τα παραπάνω μεγέθη δεν αφορούν σε κέρδη, μισθούς, κ.λπ. του τομέα «Διαμονή και Εστίαση» αλλά στο σύνολο των κερδών, μισθών, κ.λπ. της οικονομίας που απαιτούνται για να παραχθεί το τελικό προϊόν του τομέα. Συνεπώς, στα παραπάνω μεγέθη περιλαμβάνονται όχι μόνο τα κόστη σε κέρδη, μισθούς, κ.λπ. του τομέα «Διαμονή και Εστίαση» που απαιτούνται για την παραγωγή του προϊόντος του τομέα αλλά και τα αντίστοιχα κόστη των προϊόντων των άλλων τομέων τα οποία εισρέουν ως ενδιάμεσες εισροές στην

² Αναλυτικά, βλ. Γκαργκάνας και Μομφεράτος (1979), και Μαριόλης και Σώκλης (2017).

παραγωγή του τομέα «Διαμονής και Εστίασης» και, άρα, συνδιαμορφώνουν την τιμή του τελικού προϊόντος του τομέα.

Από τα παραπάνω, διαπιστώνουμε ότι (α) οι καθαροί φόροι συμβάλουν στη διαμόρφωση της τιμής του προϊόντος του τομέα «Διαμονής και Εστίασης» σημαντικά υψηλότερα από τον μέσο όρο της οικονομίας. Για την ακρίβεια, η εξέταση των αποτελεσμάτων για όλους του τομείς της ελληνικής οικονομίας κατατάσσει τον τομέα «Διαμονή και Εστίαση» όγδοο, ανάμεσα σε εξήντα τέσσερις τομείς, όσον αφορά στη συμμετοχή των καθαρών φόρων στη διαμόρφωση της τιμής του προϊόντος του. Από την άλλη πλευρά, ο τομέας κατατάσσεται τέταρτος από το τέλος ως προς τη συμμετοχή των άλλων καθαρών φόρων στη διαμόρφωση της τιμής του. Σε αυτό το σημείο, θα πρέπει, ωστόσο, να διευκρινίσουμε ότι οι παραπάνω φόροι αφορούν μόνον σε φόρους που επιβάλλονται κατά τη διάρκεια της παραγωγικής διαδικασίας και όχι στον ΦΠΑ ή σε τυχόν άλλες επιβαρύνσεις. Περαιτέρω, ο τομέας «Διαμονή και Εστίαση» εμφανίζει αρκετά υψηλότερη από τον μέσο όρο της οικονομίας συμβολή των κερδών στη διαμόρφωση της τιμής του, καθώς κατατάσσεται ένατος ανάμεσα σε εξήντα τέσσερις τομείς. Τέλος, ο τομέας «Διαμονή και Εστίαση» εμφανίζει αρκετά χαμηλότερη από τον μέσο όρο της οικονομίας συμβολή των εισαγωγών στη διαμόρφωση της τιμής του, γεγονός που καταδεικνύει τη σχετικά χαμηλή εξάρτηση του τομέα από εισαγόμενες εισροές. Για την ακρίβεια, η συμβολή των εισαγωγών στη διαμόρφωση της τιμής του τομέα «Διαμονή και Εστίαση» αφορά αποκλειστικά σε εισαγωγές ενδιάμεσων προϊόντων, δηλ. σε εισαγωγές που απαιτούνται για την παραγωγή προϊόντων των άλλων τομέων που εισέρχονται ως ενδιάμεσες εισροές στην παραγωγική διαδικασία του τομέα.

Όπως ήδη ειπώθηκε, τα παραπάνω κόστη δεν αφορούν μόνον σε συνιστώσες κόστους που δραστηριοποιούνται στον τομέα «Διαμονής και Εστίασης» αλλά στα συνολικά κόστη όλων των τομέων της οικονομίας που συνδιαμορφώνουν την τελική τιμή των προϊόντων. Συνεπώς, έπεται ότι τα κόστη που παραθέσαμε στον Πίνακα 1 δύναται να αποσυντεθούν ανά τομέα προέλευσής τους. Δηλ., μπορούμε να εκτιμήσουμε πόσο ακριβώς συμβάλει κάθε τομέας της οικονομίας στη διαμόρφωση των τιμών στον τομέα «Διαμονής και Εστίασης» αλλά και ακόμη πόσο συμβάλουν τα επιμέρους κόστη όλων των τομέων στη διαμόρφωση των τιμών του υπό εξέταση τομέα. Εάν συμβολίσουμε με \hat{v} τη διαγώνια μήτρα που διαμορφώνεται από τα στοιχεία του διανύσματος της προστιθέμενης αξίας, \mathbf{v} , τότε η ανά τομέα προστιθέμενη αξία που απαιτείται για την παραγωγή του τελικού προϊόντος κάθε τομέα της οικονομίας δίνεται μέσω του ακόλουθου υπολογισμού

$$\mathbf{S} = \hat{\mathbf{v}}[\mathbf{I} - \mathbf{A}]^{-1}$$

όπου S είναι μία μήτρα, κάθε στοιχείο s_{ij} της οποίας παριστά τη συνολική συμβολή της προστιθέμενης αξίας του τομέα i στην τιμή μίας μονάδας τελικού προϊόντος το τομέα j . Ενσωματώνοντας στις παραπάνω σχέσεις τις εισαγωγές της οικονομίας, δύναται να εκτιμηθούν οι ανά τομέα συνολικές συμβολές κόστους στις μοναδιαίες τιμές των προϊόντων. Επικεντρώνοντας την ανάλυση, στις εκτιμήσεις που αφορούν στον τομέα «Διαμονή και Εστίαση» λαμβάνουμε τα αποτελέσματα που καταγράφονται στον Πίνακα 2 παρακάτω και αφορούν στις δέκα υψηλότερες και δέκα χαμηλότερες συμβολές των διαφόρων τομέων στη διαμόρφωση τις τιμής του τελικού προϊόντος του τομέα «Διαμονή και Εστίαση».

Πίνακας 2. Η Ανά Τομέα Συμβολή του Κόστους στη Διαμόρφωση των Τιμών του Τομέα «Διαμονή και Εστίαση»

	Διαμονή και Εστίαση
10 Πρώτοι Τομείς	
Διαμονή και εστίαση	52.88%
Τρόφιμα, ποτά, καπνός	9.13%
Γεωργία, θήρα και συναφείς δραστηριότητες	4.83%
Χονδρικό εμπόριο, εκτός χονδρικού εμπορίου μηχανοκίνητων οχημάτων και μοτοσικλετών	4.29%
Λιανικό εμπόριο, εκτός από το λιανικό εμπόριο μηχανοκίνητων οχημάτων και μοτοσικλετών	2.99%
Χρηματοοικονομικές υπηρεσίες εκτός από τις ασφαλιστικές υπηρεσίες και τα συνταξιοδοτικά ταμεία	2.36%
Τεκμαρτά ενοίκια	2.05%
Διαχείριση ακίνητης περιουσίας εκτός από τα τεκμαρτά ενοίκια	2.04%
Παροχή προστασίας και ερευνών· υπηρεσίες σε κτίρια και εξωτερικούς χώρους· υπηρεσίες διοίκησης γραφείου, γραμματειακής υποστήριξης και άλλες υπηρεσίες παροχής υποστήριξης προς τις επιχειρήσεις	1.62%
Χημικές ουσίες και προϊόντα	1.47%
10 Τελευταίοι Τομείς	
Αθλητικές υπηρεσίες και υπηρεσίες διασκέδασης και ψυχαγωγίας	0.03%
Υπηρεσίες απασχόλησης	0.03%
Υπηρεσίες εκπαίδευσης	0.02%
Δασοκομία και υλοτομία και συναφείς υπηρεσίες	0.02%

Βασικά φαρμακευτικά προϊόντα και φαρμακευτικά σκευάσματα	0.01%
Υπηρεσίες νοικοκυριών ως εργοδοτών οικιακού προσωπικού και μη διαφοροποιημένα αγαθά και υπηρεσίες που παράγονται από ιδιωτικά νοικοκυριά για ίδια χρήση	0.01%
Υπηρεσίες ανθρώπινης υγείας	0.00%
Φροντίδα κατ' οίκον· κοινωνική μέριμνα χωρίς παροχή καταλύματος	0.00%
Επιστημονική έρευνα και ανάπτυξη	0.00%
ΣΥΝΟΛΟ	100%

Από τον παραπάνω πίνακα έπεται ότι το 52.88% της τιμής του τελικού προϊόντος του τομέα «Διαμονή και Εστίαση» ανάγεται σε κόστη που προέρχονται από τον ίδιο τον τομέα και το υπόλοιπο μέρος προέρχεται από κόστη όλων των υπόλοιπων τομέων της οικονομίας, μέσω της άμεσης και έμμεσης εισροής των προϊόντων αυτών των τομέων στην παραγωγή του τομέα «Διαμονή και Εστίαση». Πέραν του ίδιου του τομέα «Διαμονή και Εστίαση», ο τομέας που συμβάλει περισσότερο στη διαμόρφωση των τιμών του τομέα είναι ο τομέας «Είδη Διατροφής, Ποτά και Προϊόντα Καπνού», ο οποίος συμβάλει κατά 9.13% στη διαμόρφωση των τελικών τιμών του τομέα «Διαμονή και Εστίασης», ενώ ακολουθεί ο τομέας «Γεωργία, θήρα και συναφείς δραστηριότητες» με 4.83%. Αντιθέτως, τη χαμηλότερη συμβολή στη διαμόρφωση των τελικών τιμών του τομέα «Διαμονή και Εστίαση» έχουν οι τομείς «Επιστημονική Έρευνα και ανάπτυξη», «Φροντίδα κατ' οίκον, κοινωνική μέριμνα χωρίς παροχή καταλύματος» και «Υπηρεσίες ανθρώπινης υγείας», των οποίων η συμβολή είναι μηδαμινή. Ο βαθμός στον οποίο η τιμή του τελικού προϊόντος ενός τομέα διαμορφώνεται από τις συνιστώσες κόστους του ίδιου του τομέα είναι και ένας δείκτης της αυτόαρκειας του τομέα, υπό την έννοια ότι όσο υψηλότερη είναι συμμετοχή των συνιστωσών κόστους ενός τομέα στην τιμή του προϊόντος του τόσο λιγότερο αυτός ο τομέας εξαρτάται από τις εισροές των υπόλοιπων τομέων. Λαμβάνοντας υπόψη τόσο τις αλληλεξαρτήσεις μεταξύ των τομέων όσο και την εξάρτηση κάθε τομέα από εισαγωγές, διαπιστώνουμε ότι ο τομέας «Διαμονή και Εστίαση» παρουσιάζει έναν υψηλότερο βαθμό αυτόαρκειας από τον μέσο όρο της οικονομίας, καθώς η τιμή του τελικού του προϊόντος καθορίζεται κατά 52.88% από τις συνιστώσες κόστους του ίδιου του τομέα, όταν το αντίστοιχο ποσοστό των υπόλοιπων τομέων είναι κατά μέσο όρο περίπου 46.98%.

Όπως επισημάναμε και παραπάνω, τα συνολικά κόστη ανά τομέα που διαμορφώνουν την τελική τιμή του προϊόντος του τομέα «Διαμονή και Εστίαση» μπορούν να αναλυθούν περαιτέρω και ανά κατηγορία κόστους. Αυτό

γίνεται «σπάζοντας» τη διαγώνια μήτρα που διαμορφώνεται από τα στοιχεία του διανύσματος της προστιθέμενης αξίας (δηλ. την \hat{V}) στις διάφορες συνιστώσες κόστους, ώστε να εκτιμηθούν οι ανά τομέα συνολικές συμβολές των διαφόρων κατηγοριών κόστους στις μοναδιαίες τιμές των εμπορευμάτων. Όπως είδαμε από τα αποτελέσματα που παρουσιάστηκαν στον Πίνακα 1, οι κατηγορίες κόστους που συμβάλουν περισσότερο στη διαμόρφωση των τιμών του τομέα «Διαμονή και Εστίαση» είναι τα κέρδη, οι μισθοί και οι εισαγωγές, καθώς αυτές οι τρεις κατηγορίες κόστους συμβάλουν στη διαμόρφωση του 81.47% των τελικών τιμών στον τομέα. Συνεπώς, στα επόμενα θα αναλύσουμε την ανά τομέα συμβολή στη διαμόρφωση των τιμών του τομέα «Διαμονή και Εστίαση» αυτών των τριών κατηγοριών κόστους. Στον Πίνακα 3 παρακάτω παραθέτουμε τις δέκα υψηλότερες και δέκα χαμηλότερες εκτιμήσεις για την ανά τομέα συμβολή των κερδών στη διαμόρφωση τις τιμές του τελικού προϊόντος στον τομέα «Διαμονή και Εστίαση».

Πίνακας 3. Η Ανά Τομέα Συμβολή των Κερδών στη Διαμόρφωση των Τιμών του Τομέα «Διαμονή και Εστίαση»

	Συμβολή των Κερδών
10 Πρώτοι Τομείς	
Διαμονή και εστίαση	29.94%
Γεωργία, θήρα και συναφείς δραστηριότητες	3.75%
Τρόφιμα, ποτά, καπνός	2.07%
Χονδρικό εμπόριου, εκτός χονδρικού εμπορίου μηχανοκίνητων οχημάτων και μοτοσικλετών	1.52%
Τεκμαρτά ενοίκια	1.28%
Διαχείριση ακίνητης περιουσίας εκτός από τα τεκμαρτά ενοίκια	1.27%
Λιανικό εμπόριου, εκτός από το λιανικό εμπόριο μηχανοκίνητων οχημάτων και μοτοσικλετών	1.21%
Χρηματοοικονομικές υπηρεσίες εκτός από τις ασφαλιστικές υπηρεσίες και τα συνταξιοδοτικά ταμεία	0.72%
Νομικές και λογιστικές δραστηριότητες· δραστηριότητες κεντρικών γραφείων (εδρών) εταιρειών· παροχής συμβουλών διαχείρισης	0.63%
Χονδρικό και λιανικό εμπόριο και επισκευή μηχανοκίνητων οχημάτων και μοτοσικλετών	0.43%
10 Τελευταίοι Τομείς	
Υπηρεσίες νοικοκυριών ως εργοδοτών οικιακού προσωπικού και μη διαφοροποιημένα αγαθά και υπηρεσίες που παράγονται από ιδιωτικά νοικοκυριά για ίδια χρήση	0.00%

Δημόσια διοίκηση και άμυνα· υπηρεσίες υποχρεωτικής κοινωνικής ασφάλισης	0.00%
Επιστημονική έρευνα και ανάπτυξη	0.00%
Φροντίδα κατ' οίκον· κοινωνική μέριμνα χωρίς παροχή καταλύματος	0.00%
Αθλητικές υπηρεσίες και υπηρεσίες διασκέδασης και ψυχαγωγίας	0.00%
Ξυλεία και προϊόντα από ξύλο και φελλό (εκτός από έπιπλα)· είδη καλαθοποιίας και σπαρτοπλεκτικής	0.00%
Δραστηριότητες από οργανώσεις	0.00%
Υπηρεσίες χερσαίων μεταφορών και υπηρεσίες μεταφορών μέσω αγωγών	-0.01%
Υπηρεσίες παραγωγής κινηματογραφικών ταινιών, ταινιών βίντεο και τηλεοπτικού προγράμματος, ηχογραφήσεις και μουσικές εκδόσεις· υπηρεσίες προγραμματισμού και ραδιοτηλεοπτικών εκπομπών	-0.03%
ΣΥΝΟΛΟ	45.98%

Από τον παραπάνω πίνακα παρατηρούμε ότι η τιμή του τελικού προϊόντος του τομέα «Διαμονή και Εστίαση» αποτελείται κατά 29.94% από κέρδη του ίδιου του τομέα, κατά 3.75% από κέρδη του τομέα «Γεωργία, θήρα και συναφείς δραστηριότητες» κοκ. Συνεπώς, διαπιστώνουμε ότι από το 45.98% των κερδών που βρήκαμε ότι διαμορφώνουν την τιμή του τελικού προϊόντος του τομέα «Διαμονή και Εστίαση», μόνον οι 29.94 μονάδες αποτελούν κέρδη του ίδιου του τομέα (ποσοστό 65.12%), ενώ οι υπόλοιπες μονάδες αποτελούν κέρδη που δημιουργούνται από τη δραστηριότητα των άλλων τομέων τα προϊόντα των οποίων εισέρχονται στην παραγωγή του τομέα «Διαμονή και Εστίαση». Επίσης, από τα αποτελέσματα του Πίνακα 2 είχαμε δει ότι το 52.88% της τιμής του τελικού προϊόντος του τομέα «Διαμονή και Εστίαση» αποτελείται από κόστη προερχόμενα από τον ίδιο τον τομέα. Από τα ευρήματα του Πίνακα 3, διαπιστώνουμε ότι οι 29.94 από τις παραπάνω μονάδες (δηλ. το 56.62%) αποτελούν κέρδη. Αντιστοίχως, από τον Πίνακα 2 είχαμε βρει ότι το 9.13% του τελικού προϊόντος του τομέα «Διαμονή και Εστίαση» αποτελείται από κόστη προερχόμενα από τον τομέα «Τρόφιμα, ποτά, καπνός». Από τα ευρήματα του Πίνακα 3 διαπιστώνουμε ότι οι 2.07 από τις παραπάνω μονάδες (δηλ. το 22.67%) αποτελούν κέρδη. Με την ίδια λογική μπορούν να ερμηνευτούν και οι υπόλοιπες γραμμές των πινάκων που αφορούν σε κόστη προερχόμενα από τους υπόλοιπους τομείς της οικονομίας.

Στον Πίνακα 4 παρακάτω παραθέτουμε τις δέκα υψηλότερες και δέκα χαμηλότερες εκτιμήσεις για την ανά τομέα συμβολή των μισθών στη διαμόρφωση τις τιμής του τελικού προϊόντος στον τομέα «Διαμονή και Εστίαση».

Πίνακας 4. Η Ανά Τομέα Συμβολή των Μισθών στη Διαμόρφωση των Τιμών του Τομέα «Διαμονή και Εστίαση»

	Συμβολή των Μισθών
10 Πρώτοι Τομείς	
Διαμονή και εστίαση	12.26%
Χονδρικό εμπόριο, εκτός χονδρικού εμπορίου μηχανοκίνητων οχημάτων και μοτοσικλετών	1.70%
Τρόφιμα, ποτά, καπνός	1.61%
Λιανικό εμπόριο, εκτός από το λιανικό εμπόριο μηχανοκίνητων οχημάτων και μοτοσικλετών	1.17%
Παροχή προστασίας και ερευνών· υπηρεσίες σε κτίρια και εξωτερικούς χώρους· υπηρεσίες διοίκησης γραφείου, γραμματειακής υποστήριξης και άλλες υπηρεσίες παροχής υποστήριξης προς τις επιχειρήσεις	0.83%
Χρηματοοικονομικές υπηρεσίες εκτός από τις ασφαλιστικές υπηρεσίες και τα συνταξιοδοτικά ταμεία	0.77%
Γεωργία, θήρα και συναφείς δραστηριότητες	0.46%
Νομικές και λογιστικές υπηρεσίες· υπηρεσίες κεντρικών γραφείων (εδρών) εταιρειών· υπηρεσίες παροχής συμβουλών διαχείρισης	0.46%
Εκτύπωση και εγγραφή προεγγεγραμμένων μέσων	0.31%
Επεξεργασία λυμάτων· λυματολάσπη· συλλογή, επεξεργασία και διάθεση αποβλήτων· ανάκτηση υλικών· εξυγίανση και άλλες υπηρεσίες διαχείρισης αποβλήτων	0.27%
10 Τελευταίοι Τομείς	
Υπηρεσίες νοικοκυριών ως εργοδοτών οικιακού προσωπικού και μη διαφοροποιημένα αγαθά και υπηρεσίες που παράγονται από ιδιωτικά νοικοκυριά για ίδια χρήση	0.00%
Δασοκομία και υλοτομία και συναφείς υπηρεσίες	0.00%
Φροντίδας κατ' οίκον· κοινωνική μέριμνα χωρίς παροχή καταλύματος	0.00%
Ηλεκτρονικοί υπολογιστές, ηλεκτρονικά και οπτικά προϊόντα	0.00%
Υπηρεσίες ανθρώπινης υγείας	0.00%
Μηχανοκίνητα οχήματα, ρυμουλκούμενα και ημιρυμουλκούμενα	0.00%
Άλλος εξοπλισμός μεταφορών	0.00%
Βασικά φαρμακευτικά προϊόντα και φαρμακευτικά σκευάσματα	0.00%

Επιστημονική έρευνα και ανάπτυξη	0.00%
ΣΥΝΟΛΟ	22.37%

Από τον παραπάνω πίνακα παρατηρούμε ότι η τιμή του τελικού προϊόντος του τομέα «Διαμονή και Εστίαση» αποτελείται κατά 12.26% από μισθούς του ίδιου του τομέα, κατά 1.70% από μισθούς του τομέα «Χονδρικό εμπόριο, εκτός χονδρικού εμπορίου μηχανοκίνητων οχημάτων και μοτοσυκλετών» κοκ. Συνεπώς, διαπιστώνουμε ότι από το 22.37% των μισθών που βρήκαμε ότι διαμορφώνουν την τιμή του τελικού προϊόντος του τομέα «Διαμονή και Εστίαση», μόνον οι 12.26 μονάδες αποτελούν μισθούς του ίδιου του τομέα (ποσοστό 54.81%), ενώ οι υπόλοιπες μονάδες αποτελούν μισθούς που δημιουργούνται από τη δραστηριότητα των άλλων τομέων τα προϊόντα των οποίων εισέρχονται στην παραγωγή του τομέα «Διαμονή και Εστίαση». Επίσης, από τα αποτελέσματα του Πίνακα 2 είχαμε δει ότι το 52.88% της τιμής του τελικού προϊόντος του τομέα «Διαμονή και Εστίαση» αποτελείται από κόστη προερχόμενα από τον ίδιο τον τομέα. Από ευρήματα του Πίνακα 4, διαπιστώνουμε ότι οι 12.26 από τις παραπάνω μονάδες (δηλ. το 23.18%) αποτελούν μισθούς. Αντιστοίχως, από τον Πίνακα 2 είχαμε βρει ότι το 9.13% του τελικού προϊόντος του τομέα «Διαμονή και Εστίαση» αποτελείται από κόστη προερχόμενα από τον τομέα «Τρόφιμα, ποτά, καπνός». Από τα ευρήματα του Πίνακα 4 διαπιστώνουμε ότι οι 1.61 από τις παραπάνω μονάδες (δηλ. το 17.63%) αποτελούν μισθούς. Με την ίδια λογική μπορούν να ερμηνευτούν και οι υπόλοιπες γραμμές των πινάκων που αφορούν σε κόστη προερχόμενα από τους υπόλοιπους τομείς της οικονομίας.

Στον Πίνακα 5 παρακάτω παραθέτουμε τις δέκα υψηλότερες και δέκα χαμηλότερες εκτιμήσεις για την ανά τομέα συμβολή των εισαγωγών στη διαμόρφωση τις τιμής του τελικού προϊόντος στον τομέα «Διαμονή και Εστίαση».

Πίνακας 5. Η Ανά Προϊόν Συμβολή των Εισαγωγών στη Διαμόρφωση των Τιμών του Τομέα «Διαμονή και Εστίαση»

	Συμβολή των Εισαγωγών
10 Πρώτοι Τομείς	
Είδη διατροφής: ποτά· προϊόντα καπνού	4.38%
Χημικές ουσίες και προϊόντα	1.23%
Ορυχεία και λατομεία	1.20%
Προϊόντα γεωργίας, θήρας και συναφείς υπηρεσίες	1.01%

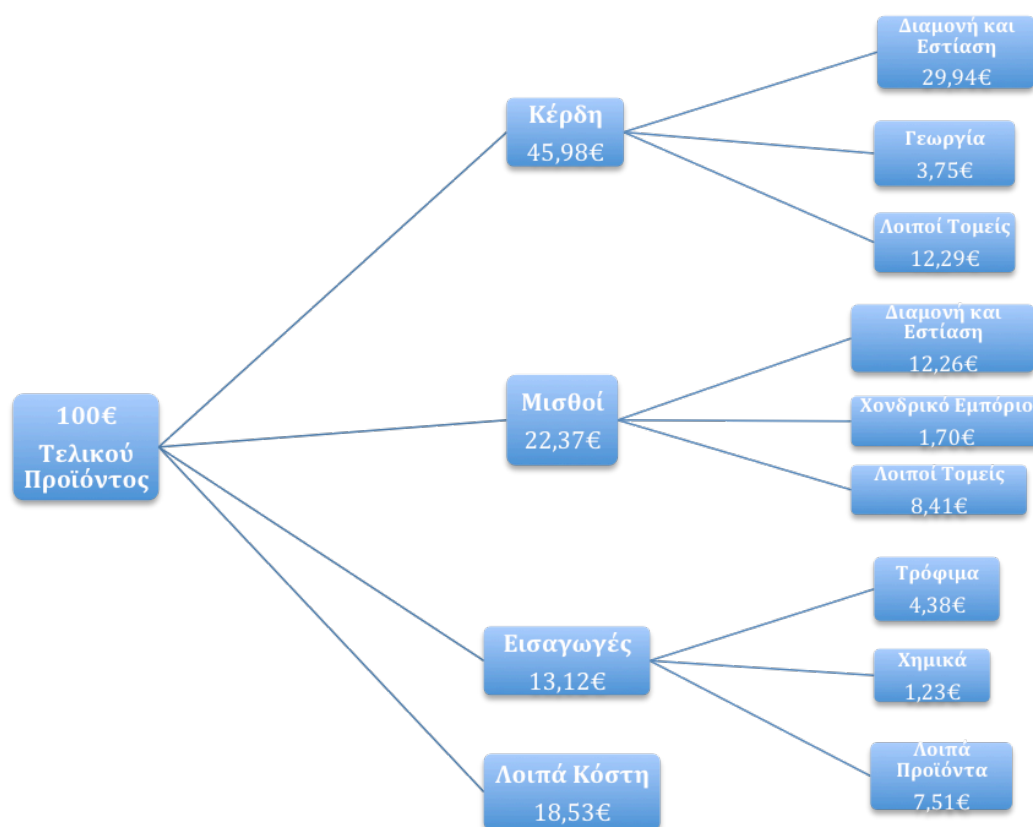
Υπηρεσίες αποθήκευσης και υποστηρικτικές προς τη μεταφορά υπηρεσίες	0.96%
Προϊόντα οπτάνθρακα και προϊόντα διύλισης πετρελαίου	0.50%
Χαρτί και προϊόντα από χαρτί	0.45%
Χρηματοοικονομικές υπηρεσίες εκτός από τις ασφαλιστικές υπηρεσίες και τα συνταξιοδοτικά ταμεία	0.35%
Προϊόντα κλωστοϋφαντουργίας· είδη ένδυσης· δέρμα και συναφή προϊόντα	0.33%
Προϊόντα από ελαστικό (καουτσούκ) και πλαστικές ύλες	0.28%
10 Τελευταίοι Τομείς	
Υπηρεσίες διαμονής και υπηρεσίες εστίασης	0%
Υπηρεσίες συναφείς προς τις χρηματοοικονομικές και τις ασφαλιστικές υπηρεσίες	0%
Διαχείριση ακίνητης περιουσίας εκτός από τα τεκμαρτά ενοίκια	0%
Τεκμαρτά ενοίκια	0%
Υπηρεσίες απασχόλησης	0%
Υπηρεσίες ταξιδιωτικών πρακτορείων, γραφείων οργανωμένων ταξιδιών και άλλες υπηρεσίες κράτησης και συναφείς υπηρεσίες	0%
Υπηρεσίες δημόσιας διοίκησης και άμυνας· υπηρεσίες υποχρεωτικής κοινωνικής ασφάλισης	0%
Υπηρεσίες φροντίδας κατ' οίκον· υπηρεσίες κοινωνικής μέριμνας χωρίς παροχή καταλύματος	0%
Υπηρεσίες παρεχόμενες από οργανώσεις	0%
ΣΥΝΟΛΟ	13.12%

Από τον παραπάνω πίνακα παρατηρούμε ότι η τιμή του τελικού προϊόντος του τομέα «Διαμονή και Εστίαση» αποτελείται κατά 4.38% από εισαγωγές του προϊόντος «Είδη διατροφής· ποτά· προϊόντα καπνού», κατά 1.23% από εισαγωγές του προϊόντος «Χημικές ουσίες και προϊόντα», κατά 1.20% από εισαγωγές προϊόντων εξόρυξης κοκ. Επίσης, διαπιστώνουμε ότι οι εισαγωγές των υπηρεσιών που παράγει ο τομέας «Διαμονή και Εστίαση» δεν συμβάλουν στη διαμόρφωση της τιμής του τελικού προϊόντος του τομέα και, συνεπώς, το 13.12% των εισαγωγών που εκτιμήθηκε ότι διαμορφώνουν την τιμή του τελικού προϊόντος του τομέα «Διαμονή και Εστίαση», αφορούν σε εισαγωγές προϊόντων των υπόλοιπων τομέων. Συνεπώς, από το 52.88% της τιμής του τελικού προϊόντος του τομέα «Διαμονή και Εστίαση», το οποίο εκτιμήθηκε ότι αφορά σε κόστη προερχόμενα από τον ίδιο τον τομέα (βλ. Πίνακα 2), διαπιστώνουμε ότι κανένα μέρος του δεν αφορά σε εισαγωγές. Αντιστοίχως,

από τον Πίνακα 2 είχαμε βρει ότι το 9.13% του τελικού προϊόντος του τομέα «Διαμονή και Εστίαση» αποτελείται από κόστη προερχόμενα από τον τομέα «Τρόφιμα, ποτά, καπνός». Από τα ευρήματα του Πίνακα 5 διαπιστώνουμε ότι οι 4.38 από τις παραπάνω μονάδες (δηλ. το 47.97%) αποτελούν εισαγωγές. Με την ίδια λογική μπορούν να ερμηνευτούν και οι υπόλοιπες γραμμές των πινάκων που αφορούν σε κόστη προερχόμενα από τους υπόλοιπους τομείς της οικονομίας.

Το Σχήμα 1 παρακάτω δίνει μια εικόνα των συνιστωσών κόστους του τελικού προϊόντος του τομέα «Διανομή και Εστίαση» για την περίπτωση ενός τελικού προϊόντος αξίας 100 ευρώ.

Σχήμα 1. Ανάλυση των Συνιστωσών Κόστους Τελικού Προϊόντος Αξίας 100 ευρώ του Τομέα “Διανομή και Εστίαση”

Η πρώτη «διακλάδωση» του Σχήματος 1 μας δείχνει την ανάλυση της αξίας των 100 ευρώ τελικού προϊόντος του τομέα στις διάφορες κατηγορίες κόστους, ενώ η δεύτερη διακλάδωση του σχήματος δείχνει τους τομείς από τους οποίους προέρχονται τα αντίστοιχα κόστη. Συνεπώς, διαβάζοντας κάθετα την τελευταία διακλάδωση του σχήματος, συμπεραίνουμε ότι, σε κάθε 100 ευρώ τελικού προϊόντος του τομέα «Διαμονή και Εστίαση», τα 29.94 ευρώ είναι κέρδη του ίδιου του τομέα, τα 3.75 ευρώ είναι κέρδη του γεωργικού τομέα, τα 2.07 ευρώ είναι κέρδη του τομέα τροφίμων, ενώ τα 10.22 ευρώ είναι κέρδη που

κατανέμονται στους υπόλοιπους 61 τομείς της ελληνικής οικονομίας. Με τον ίδιο τρόπο συμπεραίνουμε ότι, σε κάθε 100 ευρώ προϊόντος του τομέα «Διαμονή και Εστίαση», τα 12.26 ευρώ είναι μισθοί του ίδιου του τομέα, τα 1.70 ευρώ είναι μισθοί του τομέα χονδρικού εμπορίου, τα 1.61 ευρώ είναι μισθοί του τομέα τροφίμων, ενώ τα 6.8 ευρώ είναι μισθοί που κατανέμονται στους υπόλοιπους 61 τομείς της ελληνικής οικονομίας. Τέλος, συμπεραίνουμε ότι, σε κάθε 100 ευρώ προϊόντος του τομέα «Διαμονή και Εστίαση», τα 4.38 ευρώ είναι εισαγωγές τροφίμων, τα 1.23 ευρώ είναι εισαγωγές χημικών προϊόντων, τα 1.20 ευρώ είναι εισαγωγές προϊόντων εξόρυξης, ενώ τα 6.31 ευρώ κατανέμονται σε εισαγωγές των υπόλοιπων 61 προϊόντων της ελληνικής οικονομίας.

Όσον αφορά στα λοιπά κόστη (δηλ. Καθαρούς φόρους, Εργοδοτικές εισφορές, Άλλους καθαρούς φόρους στην παραγωγή, και Αποσβέσεις), τα οποία συμβάλουν κατά 18.53% στην τελική τιμή του προϊόντος του τομέα «Διαμονή και Εστίαση», ο Πίνακας 6 παρακάτω καταγράφει τους δέκα κυριότερους τομείς από τους οποίους προέρχονται αυτά τα κόστη.

Πίνακας 6. Η Ανά Τομέα Συμβολή των Λοιπών Συνιστωσών Κόστους στη Διαμόρφωση των Τιμών του Τομέα «Διαμονή και Εστίαση»

	Συμβολή των Λοιπών Κοστών
Διαμονή και εστίαση	10.68%
Διαχείριση ακίνητης περιουσίας	1.43%
Χονδρικού εμπορίου, εκτός χονδρικού εμπορίου μηχανοκίνητων οχημάτων και μοτοσικλετών	1.07%
Τρόφιμα· ποτά· προϊόντα καπνού	1.06%
Λιανικό εμπόριο, εκτός από το λιανικό εμπόριο μηχανοκίνητων οχημάτων και μοτοσικλετών	0.61%
Χρηματοοικονομικές υπηρεσίες εκτός από τις ασφαλιστικές υπηρεσίες και τα συνταξιοδοτικά ταμεία	0.53%
Παροχή προστασίας και ερευνών· υπηρεσίες σε κτίρια και εξωτερικούς χώρους· υπηρεσίες διοίκησης γραφείου, γραμματειακής υποστήριξης και άλλες υπηρεσίες παροχής υποστήριξης προς τις επιχειρήσεις	0.43%
Ενέργεια	0.29%
Νομικές και λογιστικές υπηρεσίες· υπηρεσίες κεντρικών γραφείων (εδρών) εταιρειών· υπηρεσίες παροχής συμβουλών διαχείρισης	0.20%
Εκτύπωση και εγγραφή προεγγεγραμμένων μέσων	0.19%
ΛΟΙΠΟΙ ΤΟΜΕΙΣ	2.04%

ΣΥΝΟΛΟ	18.53%
---------------	---------------

Συνεπώς, παρατηρούμε ότι το 10.68% των λοιπών κοστών που διαμορφώνουν την τιμή του τελικού προϊόντος του τομέα «Διαμονή και Εστίαση» προέρχεται από τον ίδιο τον τομέα, το 1.43% προέρχεται από τον τομέα «Διαχείριση ακίνητης περιουσίας», το 1.07% προέρχεται από τον τομέα του χονδρικού εμπορίου, το 1.06% προέρχεται από τον τομέα τροφίμων κοκ. Η περαιτέρω ανάλυση των παραπάνω αποτελεσμάτων καταδεικνύει ότι από το 10.68% των λοιπών κοστών που προέρχονται από τον τομέα «Διαμονή και Εστίαση», οι 4.40 μονάδες αφορούν σε Αποσβέσεις, οι 3.71 μονάδες αφορούν σε Καθαρούς φόρους και οι 2.57 μονάδες αφορούν σε εργοδοτικές εισφορές. Από το 1.43% που προέρχεται από τον τομέα «Διαχείριση ακίνητης περιουσίας», οι 1.38 μονάδες αφορούν σε Αποσβέσεις, οι 0.03 μονάδες αφορούν σε Εργοδοτικές εισφορές και οι 0.02 μονάδες αφορούν σε Καθαρούς φόρους. Από το 1.07% που προέρχεται από τον τομέα του χονδρικού εμπορίου, οι 0.50 μονάδες αφορούν σε Εργοδοτικές εισφορές, οι 0.36 μονάδες αφορούν σε Αποσβέσεις και οι 0.21 μονάδες αφορούν σε Καθαρούς φόρους. Τέλος, από το 1.06% που προέρχεται από τον τομέα τροφίμων, οι 0.58 μονάδες αφορούν σε Αποσβέσεις, οι 0.40 μονάδες αφορούν σε Εργοδοτικές εισφορές και οι 0.08 μονάδες αφορούν σε συνολικούς καθαρούς φόρους (Καθαροί φόροι συν Άλλοι καθαροί φόροι στην παραγωγή).

Τα παραπάνω αποτελέσματα μπορούν να χρησιμεύσουν στις αρμόδιες αρχές ως «οδηγοί» ελέγχου των τιμών στον τομέα «Διαμονή και Εστίαση» και, συνεπώς, επηρεασμού της ανταγωνιστικότητάς του. Για παράδειγμα, από τα αποτελέσματα που περιγράφονται στο Πίνακα 3 έπεται ότι μία αύξηση (μία μείωση) των κερδών στον τομέα «Διαμονή και Εστίαση» κατά 10% θα επιφέρει μία αύξηση (μία μείωση) στην τελική τιμή προϊόντος του τομέα κατά 2.99% ($= 29.94\% \times 0.10$), ενώ μία αύξηση (μία μείωση) των κερδών στον γεωργικό τομέα θα επιφέρει μία αύξηση (μία μείωση) στην τελική τιμή προϊόντος του τομέα «Διαμονή και Εστίαση» κατά 0.38% ($= 3.75\% \times 0.10$) κοκ. Αντιστοίχως, από τον Πίνακα 4 έπεται ότι μία αύξηση (μία μείωση) των μισθών στον τομέα «Διαμονή και Εστίαση» κατά 10% θα επιφέρει μία αύξηση (μία μείωση) στην τελική τιμή προϊόντος του τομέα κατά 1.23% ($= 12.26\% \times 0.10$), ενώ μία αύξηση (μία μείωση) των μισθών στον τομέα χονδρικού εμπορίου θα επιφέρει μία αύξηση (μία μείωση) στην τελική τιμή προϊόντος του τομέα «Διαμονή και Εστίαση» κατά 0.17% ($= 1.70\% \times 0.10$) κοκ. Περαιτέρω, από τον Πίνακα 5 έπεται ότι μία αύξηση (μία μείωση) της αξίας των εισαγωγών τροφίμων κατά 10% θα επιφέρει μία αύξηση (μία μείωση) στην τελική τιμή προϊόντος του τομέα «Διαμονή και Εστίαση» κατά 0.44% ($= 4.38\% \times 0.10$), ενώ μία αύξηση (μία μείωση) της αξίας των εισαγωγών

χημικών θα επιφέρει μία αύξηση (μία μείωση) στην τελική τιμή προϊόντος του τομέα «Διαμονή και Εστίαση» κατά 0.12% (= 1.23%×0.10) κοκ.

3. Η Άμεση και Έμμεση Συμβολή του Τομέα «Διαμονή και Εστίαση» στη Διαμόρφωση των Τιμών των Υπόλοιπων Τομέων της Οικονομίας

Όπως η διαμόρφωση των τιμών στον τομέα «Διαμονή και Εστίαση» επηρεάζεται από τις συνιστώσες κόστους των άλλων τομέων, έτσι και οι συνιστώσες κόστους του τομέα «Διαμονή και Εστίαση» επηρεάζουν τη διαμόρφωση των τιμών των υπόλοιπων τομέων της οικονομίας. Στον Πίνακα 7 παρακάτω καταγράφονται οι δέκα τομείς των οποίων οι τιμές επηρεάζονται περισσότερο από τις συνιστώσες κόστους του τομέα «Διαμονή και Εστίαση» και οι δέκα τομείς των οποίων οι τιμές επηρεάζονται λιγότερο.

Πίνακας 7. Η Συμβολή του Τομέα «Διαμονή και Εστίαση» στη Διαμόρφωση των Τιμών των Διαφόρων Τομέων της Οικονομίας

	Συμβολή του Τομέα “Διαμονή και Εστίαση”
10 Πρώτοι Τομείς	
Διαμονή και εστίαση	52.88%
Δραστηριότητες οργανώσεων	7.92%
Δραστηριότητες ταξιδιωτικών πρακτορείων, γραφείων οργανωμένων ταξιδιών και άλλες υπηρεσίες κράτησης και συναφείς υπηρεσίες	4.78%
Παραγωγή κινηματογραφικών ταινιών, ταινιών βίντεο και τηλεοπτικού προγράμματος, ηχογραφήσεις και μουσικές εκδόσεις· υπηρεσίες προγραμματισμού και ραδιοτηλεοπτικών εκπομπών	0.94%
Υπηρεσίες συναφείς προς τις χρηματοοικονομικές και τις ασφαλιστικές υπηρεσίες	0.68%
Δραστηριότητες προγραμματισμού ηλεκτρονικών υπολογιστών, παροχής συμβουλών και συναφείς υπηρεσίες· υπηρεσίες πληροφορίας	0.60%
Ασφαλιστικά, αντασφαλιστικά και συνταξιοδοτικά ταμεία, εκτός από την υποχρεωτική κοινωνική ασφάλιση	0.55%
Παροχή προστασίας και ερευνών· υπηρεσίες σε κτίρια και εξωτερικούς χώρους· υπηρεσίες διοίκησης γραφείου, γραμματειακής υποστήριξης και άλλες υπηρεσίες παροχής υποστήριξης προς τις επιχειρήσεις	0.45%
Εκδοτικές δραστηριότητες	0.39%
Δραστηριότητες ενοικίασης και χρηματοδοτικής μίσθωσης	0.36%

<i>10 Τελευταίοι Τομείς</i>	
Προϊόντα οπτάνθρακα και προϊόντα διύλισης πετρελαίου	0.03%
Επισκευή ηλεκτρονικών υπολογιστών και ειδών ατομικής και οικιακής χρήσης	0.03%
Μηχανοκίνητα οχήματα, ρυμουλκούμενα και ημιρυμουλκούμενα	0.03%
Αλιεία	0.02%
Ηλεκτρονικοί υπολογιστές, ηλεκτρονικά και οπτικά προϊόντα	0.02%
Ορυχεία και λατομεία	0.02%
Δασοκομίας και υλοτομίας και συναφείς υπηρεσίες	0.02%
Υπηρεσίες εκπαίδευσης	0.02%
Άλλος εξοπλισμός μεταφορών	0.01%
ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ	3.78%

Όπως είναι αναμενόμενο, η μεγαλύτερη συμβολή των συνιστωσών κόστους του τομέα «Διαμονή και Εστίαση» είναι στην τιμή του τελικού προϊόντος του ίδιου του τομέα και είναι της τάξης του 52.88%, μέγεθος το οποίο έχουμε ήδη εκτιμήσει στα προηγούμενα. Όσον αφορά στους υπόλοιπους τομείς, η μεγαλύτερη συμβολή των συνιστωσών κόστους του τομέα «Διαμονή και Εστίαση» είναι στην τιμή του τελικού προϊόντος του τομέα «Δραστηριότητες οργανώσεων» (7.92%), ενώ ακολουθεί ο τομέας «Δραστηριότητες ταξιδιωτικών πρακτορείων» (4.78%) και ο τομέας «Παραγωγή κινηματογραφικών ταινιών» (0.94%). Από την άλλη πλευρά, η χαμηλότερη συμβολή των συνιστωσών κόστους του τομέα «Διαμονή και Εστίαση» είναι στις τιμές των τελικών προϊόντων των τομέων «Άλλος εξοπλισμός μεταφορών», «Υπηρεσίες εκπαίδευσης», «Δασοκομία και υλοτομία» κ.ο.κ.

4. Η Συμβολή του Τομέα «Διαμονή και Εστίαση» στη Διαμόρφωση του Δείκτη Τιμών ανά Κατηγορία Τελικής Ζήτησης

Στα προηγούμενα αναλύθηκε η συμβολή των συνιστωσών κόστους ανά τομέα στη διαμόρφωση της τιμής του τελικού προϊόντος του τομέα «Διαμονή και Εστίαση» καθώς και το πώς συμβάλει ο τομέας στη διαμόρφωση των τιμών των προϊόντων των υπόλοιπων τομέων της οικονομίας. Ωστόσο, για εκτιμηθεί το πώς συμβάλει ένας τομέας στη διαμόρφωση του δείκτη τιμών των διαφόρων κατηγοριών τελικής ζήτησης, θα πρέπει να ληφθεί υπόψη και η αναλογία με την οποία καταναλώνονται τα διάφορα προϊόντα ανά κατηγορία ζήτησης, δηλ. θα πρέπει να ληφθεί υπόψη η σύνθεση του «καλαθιού» κάθε κατηγορίας

τελικής ζήτησης. Από του ΠΕΕ της ελληνικής οικονομίας μπορούμε να διακρίνουμε τις εξής κατηγορίες τελικής ζήτησης: α) «Τελική καταναλωτική δαπάνη νοικοκυριών», β) «Τελική καταναλωτική δαπάνη ΜΚΙΕΝ», γ) «Τελική καταναλωτική δαπάνη γενικής κυβέρνησης», δ) «Ακαθάριστος σχηματισμός παγίου κεφαλαίου», ε) «Μεταβολή τιμαλφών», στ) «Μεταβολή αποθεμάτων», ζ) «Εξαγωγές εκτός ΕΕ», η) «Εξαγωγές εντός ΕΕ». Στον Πίνακα 8 παρακάτω παρατίθενται οι εκτιμήσεις για την ανά συνιστώσα κόστους συμβολή του τομέα «Διαμονή και Εστίαση» στον δείκτη τιμών των διαφόρων κατηγοριών τελικής ζήτησης. Τέλος, λαμβάνοντας υπόψη τη συμμετοχή της κάθε κατηγορίας τελικής ζήτησης στη συνολική ζήτηση της οικονομίας, εκτιμάται η συμβολή του τομέα «Διαμονή και Εστίαση» στον γενικό δείκτη τιμών της οικονομίας.

Πίνακας 8. Η Συμβολή του Τομέα «Διαμονή και Εστίαση» στη Διαμόρφωση του Δείκτη Τιμών ανά Κατηγορία Τελικής Ζήτησης

Κατηγορία Τελικής Ζήτησης	Συνολική Συμβολή του Τομέα «Διαμονή και Εστίαση»	Συνιστώσες Κόστους	Συμβολή ανά Συνιστώσα Κόστους
Τελική Καταναλωτική Δαπάνη Νοικοκυριών	6.85%	Κέρδη	3.88%
		Μισθοί	1.59%
		Αποσβέσεις	0.57%
		Καθαροί φόροι	0.48%
		Εργοδοτικές εισφορές	0.33%
		Άλλοι καθαροί φόροι στην παραγωγή	0.00%
Τελική Καταναλωτική Δαπάνη ΜΚΙΕΝ	7.82%	Κέρδη	4.43%
		Μισθοί	1.81%
		Αποσβέσεις	0.65%
		Καθαροί φόροι	0.55%
		Εργοδοτικές εισφορές	0.38%
		Άλλοι καθαροί φόροι στην παραγωγή	0.00%
Τελική Καταναλωτική Δαπάνη Γενικής	0.06%	Κέρδη	0.03%
		Μισθοί	0.01%
		Αποσβέσεις	0.00%

Κυβέρνησης		Καθαροί φόροι	0.00%
		Εργοδοτικές εισφορές	0.00%
		Άλλοι καθαροί φόροι στην παραγωγή	0.00%
Ακαθάριστος Σχηματισμός Παγίου Κεφαλαίου	0.10%	Κέρδη	0.05%
		Μισθοί	0.02%
		Αποσβέσεις	0.01%
		Καθαροί φόροι	0.01%
		Εργοδοτικές εισφορές	0.00%
		Άλλοι καθαροί φόροι στην παραγωγή	0.00%
Μεταβολή Τιμαλφών	0.06%	Κέρδη	0.03%
		Μισθοί	0.01%
		Αποσβέσεις	0.01%
		Καθαροί φόροι	0.00%
		Εργοδοτικές εισφορές	0.00%
		Άλλοι καθαροί φόροι στην παραγωγή	0.00%
Μεταβολή Αποθεμάτων	0.17%	Κέρδη	0.10%
		Μισθοί	0.04%
		Αποσβέσεις	0.01%
		Καθαροί φόροι	0.01%
		Εργοδοτικές εισφορές	0.01%
		Άλλοι καθαροί φόροι στην παραγωγή	0.00%
Εξαγωγές εκτός ΕΕ	0.21%	Κέρδη	0.12%
		Μισθοί	0.05%
		Αποσβέσεις	0.02%
		Καθαροί φόροι	0.01%
		Εργοδοτικές εισφορές	0.01%
		Άλλοι καθαροί φόροι στην παραγωγή	0.00%
Εξαγωγές εντός ΕΕ	0.16%	Κέρδη	0.09%
		Μισθοί	0.04%
		Αποσβέσεις	0.01%
		Καθαροί φόροι	0.01%
		Εργοδοτικές εισφορές	0.01%

		Άλλοι καθαροί φόροι στην παραγωγή	0.00%
Συνολική Τελική Ζήτηση	3.78%	Κέρδη	2.14%
		Μισθοί	0.88%
		Αποσβέσεις	0.31%
		Καθαροί φόροι	0.27%
		Εργοδοτικές εισφορές	0.18%
		Άλλοι καθαροί φόροι στην παραγωγή	0.00%

Από την πρώτη γραμμή του πίνακα, συμπεραίνουμε ότι το 6.85% του δείκτη τιμών της τελικής καταναλωτικής δαπάνης των νοικοκυριών οφείλεται στον τομέα «Διαμονή και Εστίαση». Πρόκειται για ένα υψηλό ποσοστό, καθώς ο τομέας κατατάσσεται δεύτερος, πίσω από τον τομέα «Διαχείριση ακίνητης περιουσίας», ανάμεσα σε πάνω από εξήντα τομείς της οικονομίας ως προς τη συμβολή στον εν λόγω δείκτη τιμών. Περαιτέρω, από αυτό 6.85%, οι 3.88 μονάδες αφορούν σε κέρδη του τομέα, οι 1.59 μονάδες αφορούν σε μισθούς, οι 0.57 μονάδες αφορούν σε αποσβέσεις, οι 0.48 μονάδες αφορούν σε καθαρούς φόρους και οι 0.33 μονάδες αφορούν σε εργοδοτικές εισφορές. Αξίζει να σημειωθεί ότι από τις παραπάνω επιμέρους συνιστώσες κόστους του τομέα «Διαμονή και Εστίαση» που διαμορφώνουν τον δείκτη τιμών της τελικής καταναλωτικής δαπάνης των νοικοκυριών, ως προς τη συμβολή των καθαρών φόρων ο τομέας κατατάσσεται πρώτος ανάμεσα στους τομείς της οικονομίας, ως προς τα κέρδη και τους μισθούς κατατάσσεται δεύτερος, ενώ ως προς τις αποσβέσεις και τις εργοδοτικές εισφορές κατατάσσεται πέμπτος. Με τον ίδιο τρόπο μπορούν να ερμηνευτούν και οι υπόλοιπες γραμμές του πίνακα. Παρατηρούμε ότι μεγάλη είναι η συμβολή του τομέα «Διαμονή και Εστίαση» και στη διαμόρφωση του δείκτη τιμών της τελικής καταναλωτικής δαπάνης ΜΚΙΕΝ (περίπου 7.82%), ενώ η συμβολή του στις υπόλοιπες κατηγορίες τελικής ζήτησης είναι σχετικά χαμηλή. Σε αυτό το σημείο θα πρέπει να διευκρινιστεί ότι στους ΠΕΕ οι δαπάνες που πραγματοποιούν στην ημεδαπή οι κάτοικοι της αλλοδαπής δεν συμπεριλαμβάνονται στις εξαγωγές αλλά στην τελική καταναλωτική δαπάνη των νοικοκυριών.³ Συνεπώς, η συμβολή του τομέα «Διαμονή και Εστίαση» στο εξωτερικό τομέα της οικονομίας (άρα, και στον αντίστοιχο δείκτη τιμών) δεν αποτυπώνεται στις εξαγωγές αλλά στην τελική καταναλωτική δαπάνη των νοικοκυριών. Τέλος, από την τελευταία γραμμή του Πίνακα 8 διαπιστώνουμε ότι η συμβολή του «Διαμονή και

³ Αντιστοίχως, οι δαπάνες που πραγματοποιούν οι κάτοικοι της ημεδαπής στην αλλοδαπή δεν καταγράφονται στις εισαγωγές της οικονομίας. Γι' αυτό το λόγο, οι εισαγωγές της οικονομίας σε προϊόν του τομέα «Διαμονή και εστίαση» είναι μηδενικές.

Εστίαση» στον δείκτη τιμών της συνολικής τελικής ζήτησης (δηλ. στον γενικό δείκτη τιμών της οικονομίας) είναι της τάξης του 3.78%. Πρόκειται για ένα υψηλό ποσοστό, καθώς ο τομέας κατατάσσεται έβδομος ανάμεσα σε πάνω από εξήντα τομείς της οικονομίας ως προς τη συμβολή του στον γενικό δείκτη τιμών της οικονομίας. Από αυτό το ποσοστό, οι 2.14 μονάδες αφορούν σε κέρδη του τομέα, οι 0.88 μονάδες αφορούν σε μισθούς, οι 0.31 μονάδες αφορούν σε αποσβέσεις, οι 0.27 μονάδες αφορούν σε καθαρούς φόρους και οι 0.18 μονάδες αφορούν σε εργοδοτικές εισφορές. Αξίζει να σημειωθεί ότι από τις παραπάνω επιμέρους συνιστώσες κόστους του τομέα «Διαμονή και Εστίαση» που διαμορφώνουν τον γενικό δείκτη τιμών της οικονομίας, ως προς τη συμβολή των καθαρών φόρων ο τομέας κατατάσσεται πρώτος ανάμεσα στους τομείς της οικονομίας, ως προς τα κέρδη κατατάσσεται τρίτος, ως προς τους μισθούς και τις εργοδοτικές εισφορές κατατάσσεται όγδοος, ενώ ως προς τις αποσβέσεις κατατάσσεται δέκατος.

Περαιτέρω, έχει ενδιαφέρον να εξεταστεί η συμβολή ενός τομέα στους δείκτες τιμών της τελικής ζήτησης σε σχέση με το μέγεθος του τομέα. Λόγω του ότι τα προϊόντα εισέρχονται σε διαφορετικές αναλογίες στις διάφορες κατηγορίες τελικής ζήτησης καθώς και λόγω της ύπαρξης εισαγωγών, η συμβολή κάθε τομέα στη συνολική προστιθέμενη αξία της οικονομίας ενδέχεται να είναι διαφορετική από τη συμβολή του στους δείκτες τιμών των διαφόρων κατηγοριών τελικής ζήτησης. Εκτιμώντας τον λόγο της συμβολής ενός τομέα στους διαφόρους δείκτες τιμών προς τη συμβολή του τομέα στην προστιθέμενη αξία, μπορούμε να εκτιμήσουμε τους «συντελεστές βαρύτητας» κάθε τομέα στους δείκτες τιμών. Εάν ο εν λόγω δείκτης ισούται με τη μονάδα, έπεται ότι ο υπό εξέταση τομέας συμβάλει στον δείκτη τιμών ακριβώς όσο του αναλογεί βάσει του μεγέθους του στην οικονομία. Αν ο δείκτης είναι μεγαλύτερος (είναι μικρότερος) της μονάδας έπεται ότι ο τομέας συμβάλει στον δείκτη τιμών περισσότερο (λιγότερο) απ' ό,τι του αναλογεί, βάσει του μεγέθους του και, άρα, έχει έναν υψηλό (έναν χαμηλό) συντελεστή βαρύτητας στη διαμόρφωση του δείκτη τιμών. Στον Πίνακα 9 παρακάτω καταγράφονται οι συντελεστές βαρύτητας του τομέα «Διαμονή και Εστίαση» στη διαμόρφωση του δείκτη τιμών ανά κατηγορία τελικής ζήτησης.

Πίνακας 9. Συντελεστές Βαρύτητας του Τομέα «Διαμονή και Εστίαση» στη Διαμόρφωση του Δείκτη Τιμών ανά Κατηγορία Τελικής Ζήτησης

Κατηγορία Τελικής Ζήτησης	Συντελεστής Βαρύτητας	Κατηγορία Τελικής Ζήτησης	Συντελεστής Βαρύτητας
Τελική Καταναλωτική Δαπάνη Νοικοκυριών	1.41	Μεταβολή Αποθεμάτων	0.04

Τελική Καταναλωτική Δαπάνη ΜΚΙΕΝ	1.61	Εξαγωγές εκτός ΕΕ	0.04
Τελική Καταναλωτική Δαπάνη Γενικής Κυβέρνησης	0.01	Εξαγωγές εντός ΕΕ	0.03
Ακαθάριστος Σχηματισμός Παγίου Κεφαλαίου	0.02	Συνολική Τελική Ζήτηση	0.78
Μεταβολή Τιμαλφών	0.01		

Συνεπώς, παρατηρούμε ότι ο τομέας «Διαμονή και Εστίαση» έχει έναν υψηλό συντελεστή βαρύτητας στη διαμόρφωση του δείκτη τιμών της τελικής καταναλωτικής δαπάνης των νοικοκυριών και των ΜΚΙΕΝ, όπου η συμβολή του τομέα είναι κατά 41% και 61%, αντιστοίχως, υψηλότερος σε σχέση με το μέγεθος του τομέα στην ελληνική οικονομία. Από την άλλη πλευρά, σε όλες τις υπόλοιπες κατηγορίες τελικής ζήτησης οι συντελεστές βαρύτητας του τομέα είναι πολύ χαμηλοί. Όσον αφορά στη διαμόρφωση του γενικού δείκτη τιμών, ο συντελεστής βαρύτητας του τομέα «Διαμονή και Εστίαση» είναι της τάξης του 0.78 και, άρα, χαμηλότερος απ' ό,τι του αναλογεί βάσει της συμβολής του στην προστιθέμενη αξία της οικονομίας.

Τα παραπάνω αποτελέσματα μπορούν να χρησιμεύσουν στις αρμόδιες αρχές για την εκτίμηση των επιπτώσεων των μεταβολών των συνιστωσών κόστους του τομέα «Διαμονή και Εστίαση» όχι μόνον στον γενικό δείκτη τιμών της οικονομίας αλλά και στους δείκτες τιμών των επιμέρους κατηγοριών τελικής ζήτησης. Για παράδειγμα, από τα αποτελέσματα που παρατίθενται στο Πίνακα 8 έπεται ότι μία μεσοσταθμική αύξηση (μεσοσταθμική μείωση) κατά 10% του κόστους στον τομέα «Διαμονή και Εστίαση» θα επιφέρει μία αύξηση (μία μείωση) στον δείκτη τιμών της τελικής καταναλωτικής δαπάνης των νοικοκυριών κατά 0.69% ($= 6.85\% \times 0.10$) και μία αύξηση (μία μείωση) στον γενικό δείκτη τιμών της οικονομίας κατά 0.38% ($= 3.78\% \times 0.10$). Αναλύοντας τα ευρήματα ανά συνιστώσα κόστους μπορούμε να εκτιμήσουμε ότι μία αύξηση (μία μείωση) των κερδών στον τομέα «Διαμονή και Εστίαση» κατά 10% θα επιφέρει μία αύξηση (μία μείωση) στον δείκτη τιμών της τελικής καταναλωτικής δαπάνης των νοικοκυριών κατά 0.39% ($= 3.88\% \times 0.10$) και μία αύξηση (μία μείωση) στον γενικό δείκτη τιμών της οικονομίας κατά 0.21% ($= 2.14\% \times 0.10$). Περαιτέρω, μία αύξηση (μία μείωση) των μισθών στον τομέα «Διαμονή και Εστίαση» κατά 10% θα επιφέρει μία αύξηση (μία μείωση)

στον δείκτη τιμών της τελικής καταναλωτικής δαπάνης των νοικοκυριών κατά 0.16% ($= 1.59\% \times 0.10$) και μία αύξηση (μία μείωση) στον γενικό δείκτη τιμών της οικονομίας κατά 0.09% ($= 0.88\% \times 0.10$). Αντίστοιχες εκτιμήσεις μπορούν να γίνουν και για τις υπόλοιπες κατηγορίες ζήτησης και συνιστώσες κόστους.

5. Συμπερασματικές Παρατηρήσεις

Στον παρόν άρθρο εκτιμήθηκε, στα πλαίσια του ανοιχτού συστήματος Εισροών-Εκροών του Leontief και με χρήση στοιχείων από τον Συμμετρικό Πίνακα Εισροών-Εκροών της ελληνικής οικονομίας του έτους 2010, τόσο η άμεση και έμμεση συμβολή των διαφόρων κατηγοριών αρχικών εισροών (καθαροί φόροι, μισθοί, εργοδοτικές εισφορές, αποσβέσεις, κέρδη, εισαγωγές) στη διαμόρφωση του επιπέδου τιμών του τομέα «Διαμονή και Εστίαση» όσο και η συμβολή του τομέα «Διαμονή και Εστίαση» στη διαμόρφωση του επιπέδου τιμών των διαφόρων κατηγοριών της τελικής ζήτησης (ιδιωτική κατανάλωση, κρατική κατανάλωση, ακαθάριστος σχηματισμός παγίου κεφαλαίου, μεταβολή αποθεμάτων, μεταβολή τιμαλφών και εξαγωγές) της ελληνικής οικονομίας. Τα κύρια ευρήματα της ανάλυσης είναι τα εξής:

(i). Τη μεγαλύτερη συμβολή στη διαμόρφωση της τιμής του τελικού προϊόντος του τομέα «Διαμονή και Εστίαση» έχουν τα κέρδη (46%), οι μισθοί (22%) και οι εισαγωγές (13%). Περαιτέρω, διαπιστώθηκε ότι η συμβολή των κερδών (η συμβολή των εισαγωγών) στη διαμόρφωση της τιμής του τελικού προϊόντος του τομέα είναι σημαντικά υψηλότερη (σημαντικά χαμηλότερη) από την κατά μέσο όρο συμβολή τους στη διαμόρφωση των τιμών της ελληνικής οικονομίας.

(ii). Η διερεύνηση της ανά τομέα προέλευσης συμβολής των συνιστωσών κόστους στη διαμόρφωση της τιμής του τελικού προϊόντος του τομέα «Διαμονή και Εστίαση» καταδεικνύει ότι τη μεγαλύτερη συμβολή στη διαμόρφωση των τιμών του τομέα έχουν κατά σειρά οι τομείς «Διαμονή και Εστίαση» (53%), «Είδη Διατροφής, Ποτά και Προϊόντα Καπνού» (9%), και «Γεωργία, θήρα και συναφείς δραστηριότητες» (5%).

(iii). Ο τομέας «Διαμονή και Εστίαση» συμβάλει κατά περίπου 4% στη διαμόρφωση του γενικού επιπέδου τιμών της οικονομίας και κατατάσσεται 7^{ος} ανάμεσα σε 64 τομείς ως προς την εν λόγω συμβολή, ενώ συμβάλει κατά περίπου 7% στη διαμόρφωση του δείκτη τιμών της τελικής καταναλωτικής δαπάνης των νοικοκυριών και κατατάσσεται 2^{ος} μεταξύ των τομέων της οικονομίας ως προς την εν λόγω συμβολή.

Τα παραπάνω ευρήματα δύνανται να χρησιμοποιηθούν από τις αρχές οικονομικής πολιτικής τόσο ως εργαλεία ελέγχου της τιμής και, άρα, της ανταγωνιστικότητας του τομέα «Διαμονή και Εστίαση» όσο και για την

εκτίμηση των επιπτώσεων μεταβολών των συνιστωσών κόστους του τομέα «Διαμονή και Εστίαση» στους δείκτες τιμών της ελληνικής οικονομίας.

Αναφορές

- Γκαργκάνας, Ν. και Μομφεράτος, Π. (1979) Διακλαδική Ανάλυση της Συμβολής του Κόστους στη Διαμόρφωση των Τιμών στην Ελλάδα, Αθήνα, Τράπεζα της Ελλάδος, Αρχείον Μελετών και Ομιλιών.
- Μαριόλης, Θ. και Σώκλης, Γ. (2017) Η Συμβολή Συνιστωσών Κόστους στη Διαμόρφωση των Τιμών της Ελληνικής Οικονομίας: Εμπειρική Διερεύνηση βάσει του Πίνακα Εισροών-Εκροών της Ελληνικής Οικονομίας έτους 2010, *Ινστιτούτο Κοινωνικών Ερευνών Δημήτρης Μπάτσης, Σειρά Δημοσιεύσεων Οικονομικού Τμήματος*, Αρ. 61.
- Leontief, W. (1951) *The Structure of the American Economy, 1919-1939*, New York, Oxford University Press.
- Pasinetti, L. (1991) *Παραδόσεις Θεωρίας της Παραγωγής*, Αθήνα, Κριτική.